

Sygn. akt VII U 1517/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 lutego 2019 r.

w Warszawie

sprawy A. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o rentę rodzinną

na skutek odwołania A. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 25 października 2018 r. znak: (...)

- oddała odwołanie.

Sygn. akt VII U 1517/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 października 2018 r., znak:(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., działając na podstawie art. 67 i art. 70 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887) odmówił A. B. (2) prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 2 listopada 2016 r. S. L.. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 67 ustawy emerytalnej do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny: dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione, przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, a także małżonek (wdowa i wdowiec) oraz rodzice. Za rodziców w rozumieniu powyższej ustawy uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające (ust. 2). Stosownie zaś do treści art. 70 ust. 1 i 2 powołanej ustawy renta rodzinna przysługuje wdowie, która w dniu śmierci męża pozostawała z nim w związku małżeńskim i we wspólności małżeńskiej, a ponadto w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej. Prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1 pkt. 2. Małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1

lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawczyni prawa do dochodzonego świadczenia z uwagi na fakt, że nie pozostawała ona w związku małżeńskim z S. L. w chwili jego śmierci (decyzja z dnia 25 października 2018 r., znak: R/25/O44052495, k. 16, tom IV a.r.).

Odwołanie od tej decyzji wniosła w dniu 26 listopada 2018 r. **A. B. (2)**, domagając się jej zmiany i przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 2 listopada 2016 r. S. L.. W uzasadnieniu podniosła, że zaskarżona decyzja jest krzywdząca, albowiem przez ponad 30 lat prowadziła wspólne gospodarstwo domowe ze zmarłym S. L.. Wskazała, iż pomimo tego, że nigdy nie pozostawała ze zmarłym w związku małżeńskim to razem zamieszkiwali w lokalu, położonym przy ul. (...) lok. 136 w W., natomiast rodzina jak również znajomi postrzegali ich jak małżeństwo i zapraszali na wszystkie Święta oraz wspólne wyjazdy. Podkreśliła, że była jedyną osobą, która opiekowała się zmarłym w okresie jego choroby, miała pełny dostęp do informacji o stanie jego zdrowia, a także zajmowała się wszystkimi kwestiami związanymi ze sprawowaniem opieki nad partnerem, który traktował ją jak żonę i taką adnotację umieszczał na wszystkich dokumentach dotyczących przebiegu leczenia. Ubezpieczona zaakcentowała, iż z uwagi na fakt wieloletniego wspólnego pożycia, postanowili z partnerem zawrzeć związek małżeński, a termin ślubu został ustalony i wyznaczony przez Urząd Stanu Cywilnego (...) W. na dzień 14 listopada 2016 r. S. L. nie dożył jednak w/w daty. Powołując się na powyższe okoliczności, A. B. (2) wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie na jej rzecz prawa do renty rodzinnej po zmarłym S. L. (odwołanie z dnia 26 listopada 2018 r. k. 3-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 11 grudnia 2018r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy powtórzył argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodał, że zgodnie z art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2018 r., poz. 950) małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni złożą przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że wstępują ze sobą w związek małżeński. W myśl § 2 małżeństwo zostaje również zawarte, gdy mężczyzna i kobieta zawierający związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu kościoła albo innego związku wyznaniowego w obecności duchownego oświadczą wolę jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu i kierownik urzędu stanu cywilnego następnie sporządzi akt małżeństwa. Gdy zostaną spełnione powyższe przesłanki, małżeństwo uważa się za zawarte w chwili złożenia oświadczenia woli w obecności duchownego. Organ rentowy wskazał, że z uwagi na brak aktu stanu cywilnego potwierdzającego zawarcie małżeństwa, odmówił ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 2 listopada 2016 r. S. L.. Na tej podstawie organ rentowy stwierdził, że zaskarżona decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona (odpowiedź na odwołanie z dnia 11 grudnia 2018 r. k. 32 a.s.).

Postanowieniem z dnia 11 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dopuścił dowód z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych załączonych do akt niniejszej sprawy, jak również oddalił wnioski dowodowe zgłoszone w odwołaniu (postanowienie z dnia 11 lutego 2019r. k. 38 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony S. L., urodzony w dniu (...), rozwiedziony, od około 30 lat pozostawał w konkubinacie z A. B. (2). S. L. na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 lutego 2001r., znak: E (...), był uprawniony do emerytury (decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 lutego 2001 r., znak: E (...) – nienumerowana dokumentacja zgromadzona w tomie III a.r.).

Ubezpieczony S. L. zmarł w dniu 2 listopada 2016 r. W dniu 9 października 2018 r. A. B. (2) złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o przyznanie na jej rzecz prawa do renty rodzinnej po zmarłym konkubinie S. L.. Do powyższego wniosku załączyła zaświadczenie wystawione przez Urząd Stanu Cywilnego (...) W. z siedzibą w W. potwierdzające, że termin zawarcia związku małżeńskiego został ustalony na dzień 5 listopada 2016 r. (wniosek z dnia 9 października 2018 r. k. 2-8, zaświadczenie z dnia 14 listopada 2016 r. k. 9, odpis skrócony aktu zgonu k. 10, tom IV a.r.).

S. L. i A. B. (2) żyli w konkubinacie przez okres ponad 30 lat. Razem mieszkali w lokalu położonym przy ul. (...) lok. 136 w W. i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Rodzina i znajomi traktowali ich jak małżeństwo i zapraszali wspólnie na Ś., uroczystości rodzinne i wyjazdy. W okresie choroby S. L., A. B. (1), jako osoba mu najbliższa sprawowała nad nim codzienną całodobową opiekę i została upoważniona do zasięgania informacji o stanie jego zdrowia od lekarzy prowadzących leczenie. Z uwagi na fakt wieloletniego pożycia, S. L. i A. B. (2) postanowili zawrzeć związek małżeński przed Urzędem Stanu Cywilnego (...) W. w W., a data ślubu została ustalona na dzień 5 listopada 2016 r. (dokumentacja k. 8-31 a.s.).

Decyzją z dnia 25 października 2018 r., znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W., działając na podstawie art. 67 i art. 70 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887) odmówił A. B. (2) prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 2 listopada 2016 r. S. L.. Organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do dochodzonego świadczenia z uwagi na fakt nie pozostawiania przez nią w związku małżeńskim z S. L. w chwili jego śmierci (decyzja z dnia 25 października 2018 r., znak: (...), k. 16, tom IV a.r.).

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego z dnia 25 października 2018 r., znak: (...) A. B. (2) złożyła odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 26 listopada 2018 r. k. 3-4 a.s.).

Powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych odwołującej i zmarłego S. L.. Zdaniem Sądu powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd oddalił wnioski dowodowe zgłoszone w odwołaniu, a mianowicie o przesłuchanie w charakterze świadków: E. S., H. T. i G. B., gdyż wobec braku spełnienia przez ubezpieczoną wszystkich koniecznych przesłanek do nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym S. L., przeprowadzenie powyższych dowodów nie miałyby żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. B. (2) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 25 października 2018 r., znak: (...) w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 55 ze zm.) sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że ostatecznie okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Z tego też względu, Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Zgodnie z treścią art. 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2019 r. poz. 39) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń (ust. 1), przy czym, przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy (ust. 2).

Do renty rodzinnej uprawnieni są członkowie rodziny, do których zalicza się m.in. małżonka (wdowę, wdowca) (art. 67 ust. 1 pkt. 3 powołanej ustawy).

W myśl art. 70 ust. 1 ustawy, wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo wychowuje, co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej. Prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1 pkt. 2 (ust. 2). Małżonka zaś rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w ust. 1 lub 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową (ust. 3). Warunkiem przyznania renty rodzinnej małżonce rozwiedziona lub wdowie, jeżeli nie miała w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony ustalonych wyrokiem lub ugodą sądową, jest zatem istnienie pomiędzy małżonkami do dnia śmierci jednego z nich wspólności małżeńskiej (art. 70 ust. 3 ustawy).

Jak podkreśla się w orzecznictwie, niepodważalny jest podstawowy majątkowy cel i alimentacyjna funkcja renty rodzinnej, która zmierza do zapewnienia ustawowo określonej kompensaty środków utrzymania przez wyrównywanie utraconych lub pomniejszonych świadczeń wskutek utraty ubezpieczonego współmałżonka zobowiązanego do wzajemnej małżeńskiej pomocy i współdziałania dla dobra rodziny. Oznacza to, że przysługujące świadczenie rodzinne ma zapobiegać istotnemu pogorszeniu się sytuacji materialnej rodziny zmarłego ubezpieczonego, w tym także wdowy (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 maja 2014 r., sygn. SK 61/13).

Definicję małżeństwa zawiera natomiast przepis art. 1 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie z którym małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni złożą przed kierownikiem stanu urzędu cywilnego oświadczenia, że wstępują ze sobą w związek małżeński. Natomiast konkubinaty to nieformalny związek dwóch osób, pozostających we wspólnym pożyciu, bez jego usankcjonowania w świetle prawa jako małżeństwa. W prawie polskim instytucja tzw. konkubinatu, czyli niesformalizowanego związku dwojga osób, nie została uregulowana, konsekwencją jest zatem brak możliwości wyprowadzania jakichkolwiek roszczeń z pozostawania w takim związku. Na gruncie prawa polskiego renta rodzinna należy się wyłącznie małżonkowi, a nie konkubentowi pozostałemu po ubezpieczonym. Podstawy do odmiennej interpretacji powyższej sytuacji nie dają także przepisy innych ustaw.

W rozpatrywanej sprawie bezspornym jest, że S. L. i A. B. (2) nie zawarli związku małżeńskiego i odwołująca nie była ani żoną S. L., ani też wdową po jego śmierci. Tym samym nie mieści się w kręgu osób uprawnionych przez ustawodawcę do renty rodzinnej po zmarłym. Ten fakt dyskwalifikuje odwołującą w możliwości skutecznego ubiegania się o prawo do renty rodzinnej po S. L.. Tej oceny nie może natomiast zmienić okoliczność, że pozostawała ona w długoletnim związku nieformalnym ze zmarłym, że prowadzili oni wspólne gospodarstwo domowe, łączyła ich więź tak emocjonalna jak i ekonomiczna. Nie ma też żadnej podstawy prawnej, aby przesłanką orzekania były względy współżycia społecznego. Jednocześnie przy analizie, czy odwołująca spełnia przesłanki do uzyskania prawa do renty rodzinnej, nie może także być brany pod uwagę jego stan majątkowy. Okoliczności te nie mają bowiem znaczenia dla oceny prawnej stanu faktycznego. Przyznanie prawa do renty rodzinnej nie jest rzeczą ani uznaniową, ani oceną. Tym samym uznać należy, że organ rentowy miał podstawę do przyjęcia, iż skarżąca nie spełnia przesłanek uprawnających do uzyskania renty rodzinnej na ogólnych zasadach, gdyż nie jest członkiem rodziny pozostałym po zmarłym ubezpieczonym zgodnie z treścią art. 67 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W tej sytuacji, Sąd na podstawie wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz w oparciu o obowiązujące przepisy prawa ustalił, że odwołanie A. B. (2) od decyzji z dnia 25 października 2018 r., znak: (...), jest bezzasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. zostało oddalone, o czym orzeczono w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi odwołującej.